

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ФЕМ ІМЕНІ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту
допускається Завідувач
кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
« ____ » _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

Аналіз фінансового стану суб'єкта господарювання:
кредитоспроможність, платоспроможність, ліквідність
балансу

Освітній рівень “Бакалавр”

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

_____
(підпис)

Н.А. Антонюк

(ініціали, прізвище)

Студент:

_____
(підпис)

Е. Хакімбоєв

(ініціали, прізвище)

Група:

Ф-62/2і

Суми
2020

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 33 стор., 3 рис., 4 табл., 26 джерел, 2 додатки.

Метою дипломною роботи є дослідження сучасних умов отримання банківських кредитів українськими підприємствами, зокрема особливостей процесу надання банківського кредиту та процесу аналізу кредитоспроможності підприємства перед отриманням кредиту у банку.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є сучасний стан банківського сектору України та методика аналізу кредитоспроможності підприємства.

Предметом дослідження є фінансово-економічні відносини, які виникають в процесі господарювання підприємства та впливають на рівень його кредитоспроможності.

Методи дослідження, які використовуються в процесі аналізу та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, порівняльний, структурно-динамічний, графічний для відображення результатів дослідження.

Структура роботи: Основна частина складається з трьох розділів. У першому розділі розглядається актуальність обраної теми та теоретичні основи процесу банківського кредитування. У другому розділі проведена оцінка рівня кредитоспроможності ПрАТ Укргідроенерго. Наведено методику аналізу можливості отримання необхідного обсягу кредитування та надано рекомендації щодо кредитування підприємства. У третьому розділі було проаналізовано сучасний стан банківського кредитування та наведено шляхи покращення щодо подальшого розвитку банківського сектору кредитування.

ФІНАНСОВИЙ СТАН, ЛІКВІДНІСТЬ, КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, КРЕДИТУВАННЯ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, КРЕДИТ, РЕЙТИНГ.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	7
1.1 Актуальність сучасного процесу банківського кредитування	7
1.2 Організація і стан банківського кредитування в Україні.....	9
2 МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА-ПОЗИЧАЛЬНИКА	14
2.1 Аналіз методики оцінки кредитоспроможності позичальника	14
2.2 Оцінка кредитоспроможності підприємства за методикою АТ «УкрСиббанк»	17
3 ПРОГНОЗИ І ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ДИНАМІКИ ЗМІНИ ПРОЦЕСУ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	20
3.1 Аналіз сучасного стану банківського кредитування в Україні	20
3.2 Шляхи покращення стану банківського кредитування в Україні.....	23
ВИСНОВКИ.....	25
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	27
Додаток А.....	30
Додаток Б	32

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. Аналіз фінансового стану підприємства набуває своєї актуальності у період зростання невизначеності умов, в яких здійснює свою діяльність суб'єкт господарювання. Економічна та фінансові кризи, які притаманні економікам країн усього світу, збільшують ступень невизначеності та викликають велику кількість обмежень в діяльності українських підприємств. Часто такі умови господарювання потребують збільшення обсягів кредитування. Обов'язковою умовою надання кредитів є визначення рівня кредитоспроможності підприємства, який базується на аналізі його фінансового стану.

Слід зазначити, що основним джерелом отримання прибутку для банку є надання позичок. За останні роки банки сформували загальноприйняті правила по яким відбувається процес кредитування. Звісно, деякі банки мають деякі особливості, як, наприклад, додаткові документи або ж гарантії. Процес кредитування є непростим та вимагає кропіткої роботи, оскільки, банк отримує найбільші збитки від кредитної діяльності. Причиною такого положення є проведення деякими банками ризикованої кредитної політики. Звісно, повністю уникнути ризиків неможливо, так як банківська діяльність побудована в наданні позичок. Тому банку необхідно організовувати процес кредитування якнайвигідніше для себе та з мінімізацією ризиків.

Метою дипломною роботи є дослідження сучасних умов отримання банківських кредитів українськими підприємствами, зокрема особливостей процесу надання банківського кредиту та процесу аналізу кредитоспроможності підприємства перед отриманням кредиту у банку.

Завдання дослідження, які поставлені та вирішені для досягнення мети дипломної роботи:

- проаналізувати сучасний стан ринку банківського кредитування в Україні;

- досліджено загальний процес кредитування в банках України;
- визначено основні показники, які розраховують при аналізі кредитоспроможності підприємства;
- досліджена інформаційна база для аналізу фінансового стану підприємства та його кредитоспроможності зокрема;
- проаналізовано сучасний стан банківського кредитування та наведено необхідні заходи для покращення загального стану банківського сектору.

Об’єктом дослідження дипломної роботи є сучасний стан банківського сектору України та методика аналізу кредитоспроможності підприємства.

Предметом дослідження є фінансово-економічні відносини, які виникають в процесі господарювання підприємства та впливають на рівень його кредитоспроможності.

Методи дослідження, які використовуються в процесі аналізу та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, порівняльний, структурно-динамічний, графічний для відображення результатів дослідження.

Структура роботи: Основна частина складається з трьох розділів. У першому розділі розглядається актуальність обраної теми та теоретичні основи процесу банківського кредитування. У другому розділі проведена оцінка рівня кредитоспроможності ПрАТ Укргідроенерго. Наведено методику аналізу можливості отримання необхідного обсягу кредитування та надано рекомендації щодо кредитування підприємства. У третьому розділі було проаналізовано сучасний стан банківського кредитування та наведено шляхи покращення щодо подальшого розвитку банківського сектору кредитування.

Фактологічну основу складають матеріали періодичних видань, методичні вказівки, матеріали фінансової звітності підприємств, офіційні статистичні дані, фінансова звітність підприємства .

1 АНАЛІЗ ПЕРЕДУМОВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Актуальність сучасного процесу банківського кредитування

В умовах фінансової кризи, яка призводить до низки обмежень у господарській діяльності підприємств, особливого значення набуває можливість отримання додаткових кредитів для забезпечення безперервної діяльності суб'єкта господарювання. Основною умовою для отримання кредитів є задовільний рівень кредитоспроможності підприємства. Для визначення можливості підприємства погасити свої зобов'язання вчасно використовуються методики щодо визначення реального фінансового стану підприємства, а саме його рівень ліквідності, платоспроможності щодо виконання своїх зобов'язань.

Для досягнення теми дипломної роботи спочатку розглянемо сучасні умови функціонування кредитного ринку України, тобто визначимо реальні умови та можливості отримання кредитів.

В 21 столітті абсолютно неможливо бути необізнаним в таких поняттях як банківський кредит, позика, процентна ставка. У сучасному світі велика кількість людей має кредити та менша кількість має бажання заробити на позичальниках.

За даними Google Trends пошук за запитом «кредит» має надпопулярність. У рейтингу за запитом «кредит» Україна займає друге місце, зі 100 можливих балів вона отримала 64. У Додатку А представлено рейтинг регіонів України за запитом «кредит» в Google Trends. На рисунку 1.1 наведено динаміку популярності запиту «кредит» в регіонах України [4].

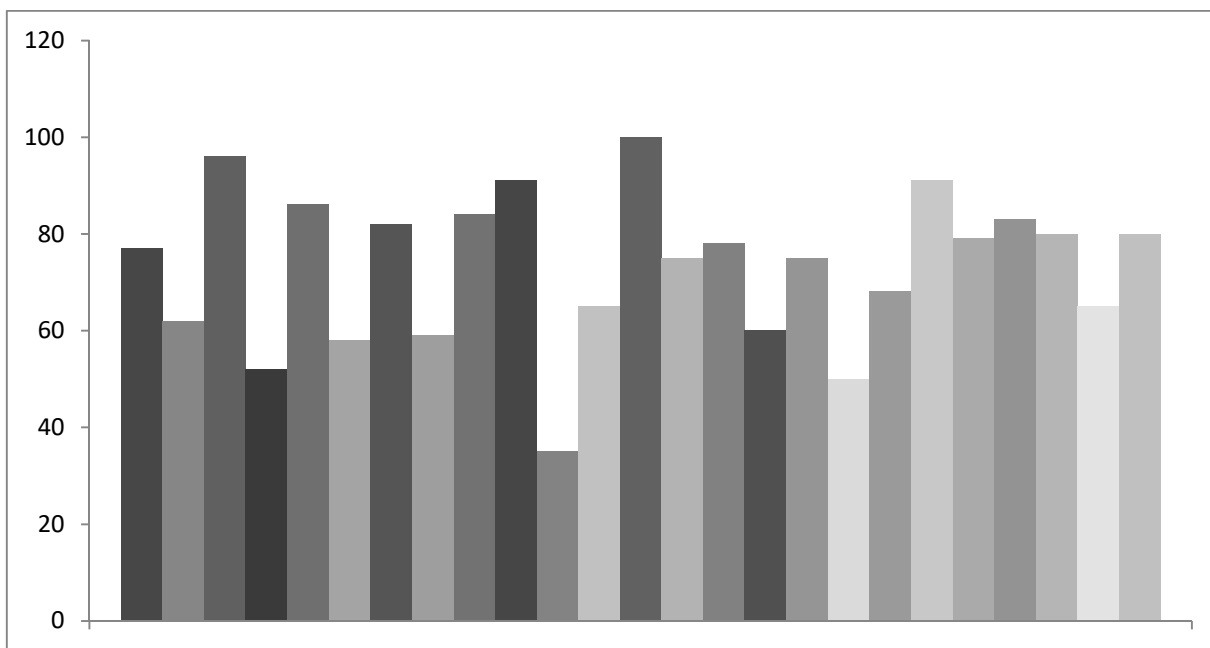

Рисунок. 1.1 – Динаміка популярності за запитом «кредит» в регіонах України

З діаграми видно, що безспірним лідером є Миколаївська область набравши максимальну кількість балів. Відповідно останнє місце за рейтингом посіла Луганська область, яка має більше ніж у два рази менше балів аніж Миколаївська область, а саме 35.

Дані наведені в Додатку А та представлені на діаграмі 1.1 доводять, що в Україні наразі тема кредитування є досить популярною. Окрім того багато сучасних науковців розглядають тему пов'язану з банківським та іншими видами кредитування, статті таких науковців можна зустріти в таких журналах, як *Journal of Finance*, *Journal of World Business*, *Review of Finance*, а також в багатьох наукових виданнях, як іноземних так і вітчизняних авторів як, наприклад, Ковальова Т., Джиованні дел Аріка, Роберт Маркес та багато інших. Питання формування та розвитку банківського кредитування вивчало

безліч вчених, в тому числі Дзюблюк, Малахов, Єгоров, Вернер, Лагард [9-26].

Сучасний процес банківського кредитування є досить застарілим, оскільки 21 століття є століттям технологій, цифрових технологій, всеобізнаності, а тому слід спрощувати цей процес в плані паперових документів, договорів і нескінченних копій тих самих договорів та документів.

1.2 Організація і стан банківського кредитування в Україні

На українському ринку позичок серед всіх видів кредитування банківське є лідером. Банківський кредит дає можливість українським підприємствам запровадити інновації, стати більш конкурентоспроможним на внутрішньому та міжнародному ринку. Процес банківського кредитування є досить складним, взагалі він складається з п'яти етапів, в Додатку А представлено етапи банківського кредитування.

Нажаль, на сьогодні система банківського кредитування України не здатна задовольнити потреби економіки, це пов'язано з низьким рівнем життя населення, поганою ефективністю розвитку економіки, великою кількістю коштів в тіньовому секторі.

Наразі в Україні існує 75 банків, з них 35 – з іноземним капіталом. На табл. 1.1 наведено рейтинг 10 банків України. В рейтингу використовувалися дані офіційної звітності банків станом на 1 січні 2020 року [3].

Таблиця 1.1 – Рейтинг 10 банків України [3]

Місце у рейтингу	Банк	Загальний рейтинг
1	Райффайзен Банк Аваль	4,84
2	Укрсиббанк	4,62
3	Креди Агриколь Банк	4,59
4	ОТП Банк	4,45
5	Прокредит Банк	4,18
6	Укргазбанк	4,12
7	ПриватБанк	4,11
8	Кредобанк	4,06
9	Ощадбанк	3,94
10	ПУМБ	3,90

Рейтинг стійкості банків від порталу «Мінфін» - це щоквартальна оцінка діяльності банків на підставі інформації з офіційних і відкритих джерел. До рейтингу увійшли банки з портфелем роздрібних депозитів від 1 млрд. гривень. Фінустанови отримують бали від 1 до 5 залежно від показників, що характеризують їх стійкість до стресів і лояльність вкладників [3].

На рис. 1.1 наведено графік наданих кредитів фізичним та юридичним особам станом на 2020 рік банками, які вказані в табл. 1.1.

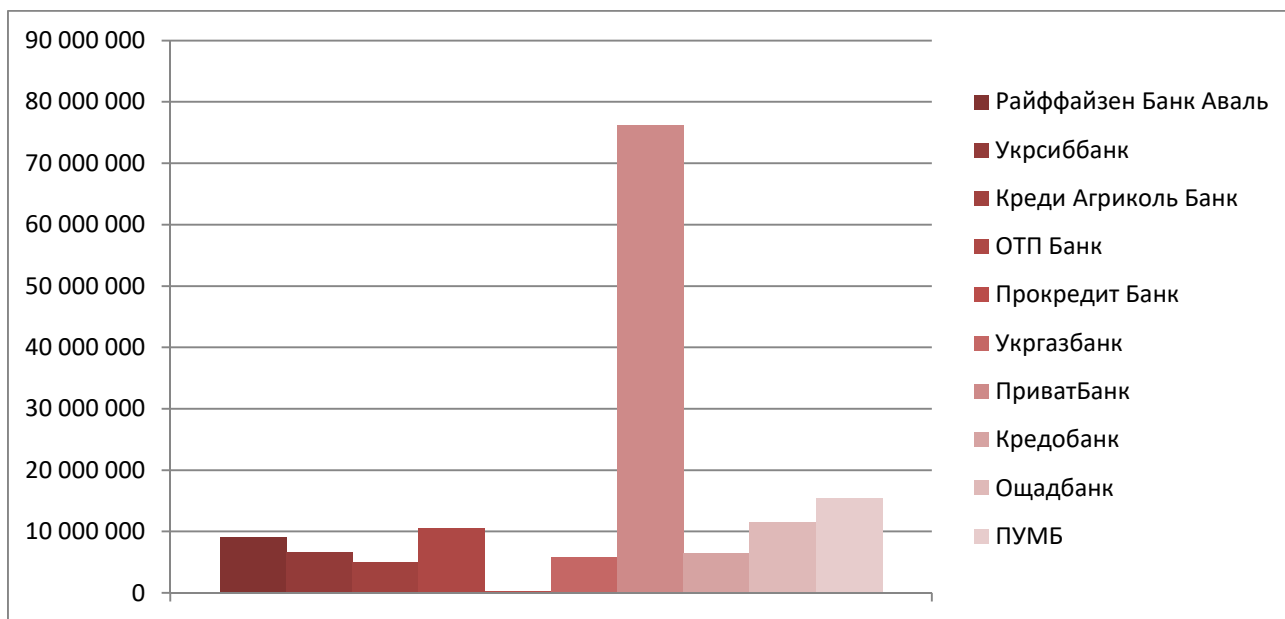

Рисунок 1.2 – Графік наданих кредитів фізичним та юридичним особам станом банками на 2020 рік

З рис. 1.2 видно, що лідером у наданні кредитів є ПриватБанк, це пов'язано з тим, що ПриватБанк є державним банком і позичальники мають до нього більшу довіру. Загалом станом на 1 січня 2020 року ПриватБанк видав більше кредитів ніж всі разом банки з рис. 1.1., а саме більше на 8,6%. Найменший показник має Прокредит Банк, він відстає від ПриватБанку на 99,7%.

Загалом за січень-березень 2020 року було надано в кредит 3 313 510 млн. грн. українськими банками. На рис. 1.3 наведено структуру наданих кредитів банками України за січень-березень 2020 року.

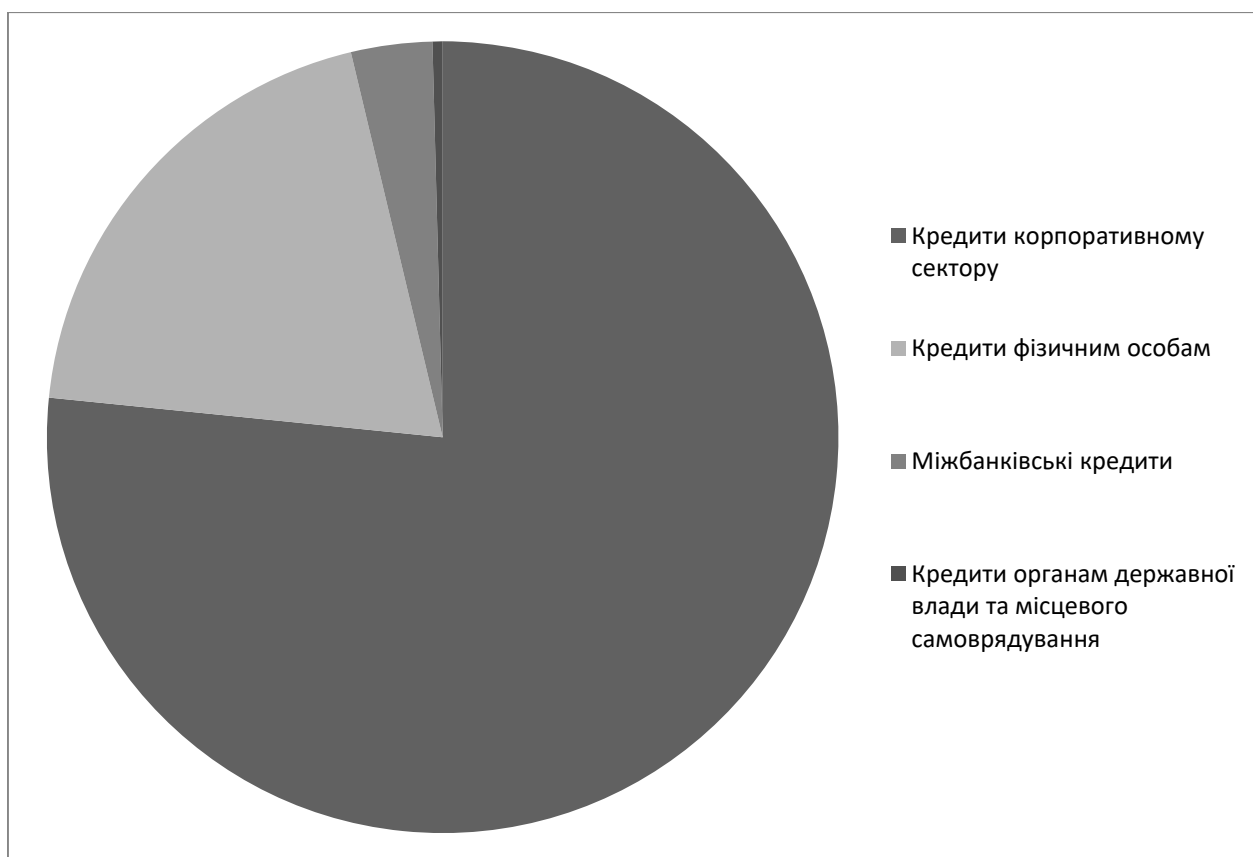

Рисунок 1.3 – Структура наданих кредитів банками України за січень-березень 2020 р.

З даних наведених на рис. 1.2 видно, що більшу частку з виданих кредитів українськими банками займають кредити надані корпоративному сектору, тобто підприємці за січень-березень 2020 року взяли найбільшу суму кредиту, їх частка рівна 76,6%. Кредити надані фізичним особам, в тому числі фізичним особам підприємцям, займають 19,7% від загального обсягу. Найменшу частку виданих кредитів займають кредити видані органам державної влади та місцевому самоврядуванню, їхня частка рівна 0,004%. Міжбанківські кредити також займають досить малу частку, а саме 3,7%. Така структура наданих кредитів досить зрозуміла, оскільки у 2020 році було прийнято програму з підтримки малого та середнього бізнесу, а тому підприємці мали можливість «зекономити» взявши кредити під час програми, основною тезою даної програми було те, що малий та середній бізнес

кредитуватимуть під низькі проценти, а саме 5%, 7% та 9%.

Таким чином, наразі ринок банківського кредитування в Україні є недосконалим, оскільки більша частина населення зосереджена на одному банку, а це загрожує монополізацією кредитного ринку, що в подальшому призведе до більших негативних наслідків, а тому владі держави необхідно регулювати це питання.

2 МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА- ПОЗИЧАЛЬНИКА

2.1 Аналіз методики оцінки кредитоспроможності позичальника

Перед тим, як надати кредит, банки перевіряють платоспроможність та кредитоспроможність позичальників. Метод, за яким перевіряється кредитоспроможність підприємства у кожного банку, як правило, свій та регламентується внутрішніми інструкціями. Тож, порівняємо методи перевірки кредитоспроможності між АТ «УкрСиббанк» та ПАТ «Державний ощадний банк України». Вибір даних банків базується на тому, що вони мають різні форми власності, отже доцільно порівняти результати аналізу кредитоспроможності підприємства-позичальника.

З іншого боку, слід зазначити, що досліджувані методики базуються на аналогічних групах показників, а саме: ліквідності, фінансової стійкості, ділової та ринкової активності, рентабельності; але одночасно присутні відмінності щодо ранжування позичальників за кредитним рейтингом.

Методи перевірки кредитоспроможності АТ «УкрСиббанк» та ПАТ «Державний ощадний банк України» представлені в табл. 2.1

Таблиця 2.1 - Методи перевірки кредитоспроможності АТ «УкрСиббанк» та ПАТ «Державний ощадний банк України» [6, 7, 9]

Етап	АТ «УкрСиббанк»	ПАТ «Державний ощадний банк України»
I. Визначення основних даних про юридичну особу	<ul style="list-style-type: none"> • визначення: розміру та типу звітності підприємства (велике, середнє, мале, мале зі спрощеною звітністю); • періодичності подання звітності (щоквартально, щорічно); • коду виду діяльності на основі Звіту про фінансовий стан та фінансові результати 	
II. Розрахунок інтегрального показника	<p>Дискримінанта модель: $Z = a_i * \min K_i, 100 - a_0$, де a_i – параметри з урахуванням вагомості фінансових коефіцієнтів; K_i – фінансові коефіцієнти; a_0 – вільний член, щороку актуалізується НБУ.</p>	<p>Логістична модель: $Z = \beta_0 + \sum_{i=1}^n \beta_i x_i$, Де β_i – коефіцієнти з урахуванням вагомості показників; x_i – показники на основі фінансових коефіцієнтів; β_0 – вільний член, щороку актуалізується НБУ.</p>
III. Розрахунок фінансових показників K_n – для середнього та великого підприємств MK_n – для малого підприємства	<ol style="list-style-type: none"> 1. K_1, MK_1 – покриття; 2. K_2, MK_2 – проміжний коефіцієнт покриття; 3. K_3, MK_3 – фінансова незалежність; 4. K_4, MK_4 – покриття необоротних активів власним капіталом; 5. K_5 – рентабельність власного капіталу; 6. MK_5 – оборотність кредиторської заборгованості; 7. K_6, MK_6 – рентабельність продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (EBIT); 8. K_7 – рентабельність продажу (EBITDA); 9. MK_7 – рентабельність продажу за фінансовими 	<ol style="list-style-type: none"> 1. K_1, MK_1 – покриття боргу; 2. K_2, MK_2 – рентабельність активів; 3. K_3, MK_3 – покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності; 4. K_4, MK_4 – показники капіталу; 5. K_5, MK_5 – маневреність робочого капіталу; 6. K_6, MK_6 – покриття капіталом боргу; 7. K_7, MK_7 – швидка ліквідність; 8. K_8, MK_8 – оборотність активів; 9. K_9, MK_9 – оборотності поточних активів; 10. K_{10} – загальної ліквідності; 11. MK_{10} – оборотність

	результатами до оподаткування; 10. K_8 , MK_8 – рентабельність активів за чистим прибутком; 11. K_9 , MK_9 – оборотність оборотних активів; 12. K_{10} – оборотність позичкового капіталу за фінансовими результатами (EBITDA); 13. MK_{10} – оборотність позичкового капіталу за фінансовими результатами до оподаткування	робочого капіталу; 12. K_{11} – здатність обслуговування боргу; 13. MK_{11} – обслуговування боргу за рахунок операційного прибутку; 14. K_{12} – достатність робочого капіталу; 15. MK_{12} – оборотність основних засобів; 16. K_{13} – оборотність дебіторської заборгованості; 17. MK_{13} – чистий прибуток до оподаткування; 18. K_{14} – оборотність Кредиторської заборгованості; 19. K_{15} – частка неопераційних елементів балансу; 20. K_{16} – операційний прибуток до відрахування амортизації
IV. Визначення класу боржника	Відмінні діапазонні значення інтегрального показника відповідного виду діяльності	

Проведений аналіз показав, що в банках існують спільні та відмінні риси щодо оцінки рівня кредитоспроможності підприємств, а також фактори оцінки кредитоспроможності позичальника – юридичної особи.

До того ж, відмінність між даними банками також полягає в використанні різних математичних моделей для розрахунку інтегральних показників та відрізняються у різних показників фінансового стану. АТ «УкрСиббанк» для малих, середніх та великих підприємств розраховує 10 коефіцієнтів, а ПАТ «Державний ощадний банк України» для малих – 13 і для великих і середніх – 16 коефіцієнтів. При введенні додаткових критерії до

аналізу – ускладнюється можливість схвалення позички, адже тоді вимоги до позичальника вищі, проте це робить результати аналізу більш точними, а це є позитивним аспектом для банку, проте для такого аналізу потребується більше часу [7, 9].

Але отримавши тільки одну оцінку в результаті бізнес-аналізу недостатньо. Для того, щоб отримати максимально точні аналізи по кредитоспроможності позичальника слід долучити до аналізу кваліфікованих аналітиків. Для вітчизняних банків потрібно вдосконалювати підходи до оцінки кредитоспроможності позичальника.

2.2 Оцінка кредитоспроможності підприємства за методикою АТ «УкрСиббанк»

Теоретична основа алгоритму оцінки кредитоспроможності позичальника – юридичної особи значно доповнюється практичним застосуванням. Зважаючи на зазначене, проілюструємо за діючими методиками АТ «УкрСиббанк» розрахунок кредитоспроможності позичальника – юридичної особи на прикладі ПрАТУкргідроенерго.

Для визначення даного показника розрахуємо необхідні фінансові показники. В таблиці 2.2 наведено розраховані необхідні показники та їхні нормативні значення.

Таблиця 2.2 – Фінансові показники ПрАТУкргідроенерго [5, 10]

Показник	Значення за 2019	Нормативнезначення
Покриття	1,2	>1
Проміжного покриття	0,74	$>0,8$
Фінансової незалежності	0,77	$>0,5$
Покриття необоротних активів власним капіталом	0,87	-
Рентабельність власного капіталу	0,11	$\geq 0,2$
Рентабельність продажу від операційної діяльності	0,4	$\geq 0,3$
Рентабельність продажу	0,48	$\geq 0,15$
Рентабельність активів за чистим прибутком	0,11	$\geq 0,14$
Оборотність оборотних активів	2,12	тренд росту
Оборотність позикового капіталу	0,61	тренд росту

Аналізуючи дані наведені в таблиці вище з нормативними значеннями, можна сказати, що фінансовий стан підприємства ПрАТ Укргідроенерго є задовільним, що є гарним фактором для компанії при отриманні позики та служить джерелом інформації для кредитора щодо майнового стану, платоспроможності, прибутковості, ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Наступним кроком при оцінці кредитоспроможності позичальника є розрахунок інтегрального показника. В таблиці 2.3 наведено розрахунок інтегрального показника.

Таблиця 2.3 – Розрахунок інтегрального показника

Група виду економічної діяльності (галузева спеціалізація за ДК 009:2010)	Модель
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, секція D(розділ 35.11 виробництво електроенергії)	$Z=0.025*1.2+1.9*0.77+0.45*0.4+1.5*0.11+0.03*2,12-0.5=1,7$

Наступний етап це визначення класу фінансового стану підприємства, де обов'язково перевіряють приналежність боржника – юридичної особи до особливих умов, а саме: банк не надав до бюро кредитних історій відомості про боржника, проти нього порушено справу про банкрутство, кредит боржнику надано в іноземній валюті та немає документально підтверджених надходжень валютної виручки, тощо.

Оскільки інтегральний показник, розрахований в табл. 2.3, рівний 1,7, підприємство ПрАТ Укргідроенерго відноситься до Класу 1 з діапазоном більше ніж +1,35. Це означає, що дане підприємство може вчасно погасити заборгованість, економічні показники знаходяться у межах встановлених банком, керівництво позичальника має гарну ділову репутацію, кредитна історія бездоганна. Таким чином, як висновок можна зазначити, що платоспроможність підприємства ПрАТ Укргідроенерго є задовільною.

3 ПРОГНОЗИ І ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ДИНАМІКИ ЗМІНИ ПРОЦЕСУ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Аналіз сучасного стану банківського кредитування в Україні

Одним із найважливіших умов розвитку банківського кредитування для будь якої країни є система, яка є важливою ланкою в сучасній ринковій економіці.

Прозорість та раціональна тактика розвитку системи дає можливість інвесторам прогнозувати свою діяльність та підвищувати шанси на прибуток, що, в свою чергу, дає країні підвищити свою інвестиційну привабливість та покращити свій соціально-економічний рівень. Банківська система є дуже важливою і впливовою ланкою в більшості країн світу, в тому числі і в Україні. Банки накопичують тимчасово вільні кошти у населення та розподіляють їх на ринку між учасниками.

Проте, банки також залежать від розвитку економіки країни, тобто якщо в країні настане криза, то банки неодмінно «відчують» це на собі. Нажаль, в Україні були такі ситуації, так, наприклад, період кризи в країні в 2014-2015 роках досить суттєво вплинув на банківську систему, динаміку змін можна розглянути в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Основні показники діяльності банків України 2011-2019 рр.[3]

Показник	Рік								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість діючих банків	176	176	180	163	117	96	86	77	75
Кількість банків з іноземним капіталом	53	53	49	51	41	39	38	37	35
Обсяг активів, млн. грн.	1054,3	1127,2	1278,1	1316,8	1254,4	1263,4	1282,8	1320,1	1404,0
Кредитний портфель, млрд. грн.	825,3	815,3	911,4	1006,4	1009,8	988,7	1007,1	1144,9	1061,9
Обсяг наданих кредитів юр. особам, млрд. грн.	580,9	609,2	698,8	802,6	830,6	829,8	848,8	939,3	845,6
Обсяг наданих кредитів фіз. особам, млрд. грн.	174,7	161,8	167,8	179,0	175,7	157,4	157,3	203,3	212,1
Фінансовий результат, млрд. грн.	-7,7	4,9	1,4	-52,9	-66,6	-18,9	-26,5	22,3	59,6

З даних наведених в таблиці 3.1, можна зрозуміти, що загальна кількість банків в Україні значно зменшилась, це можна пояснити тривалими кризами в країні, які значна частина банків не змогла «пережити» та була вимушена припинити свою діяльність. Загалом за весь аналізований період обсяг банків в Україні зменшився на 57%, а кількість банків з іноземним капіталом – на 33,9%. В середньому різниця між обсягами наданих кредитів юридичним та фізичним особам за 201-2019 роки рівна 565 млрд. грн. Проте, слід зазначити, що частка наданих кредитів фізичним особам зростає і в середньому її приріст сягає 2,1 млрд. грн. Криза в 2014 році значно вплинула на банківське кредитування, це проявилось в масовому банкрутстві багатьох банків та в великих кредитних заборгованостях. Крім того, наслідки даної кризи можна спостерігати до теперішнього часу, оскільки кількість банків з кожним роком меншає, а кредитоспроможність позичальників досі не відновилася, проте, слід зазначити, що останні два роки (2018 та 2019)

фінансові результати є позитивними, а тому можна припустити, що банківська система покращила своє становище.

Незважаючи на тривалу кризу 2014 року, система банківського кредитування все ж відновлюється крок за кроком і наразі у порівнянні з 2014 роком її успіхи зросли на 100%, оскільки з 2018 року спостерігаються позитивні фінансові результати.

Проте, слід зазначити, що наразі Україну, як і весь світ, спіткала нова проблема, а саме спалах захворювань на коронавірус, що спричинило великі збитки в економіці державі і відповідно це вплинуло на банківську сферу. Так, наприклад, станом на березень 2020 року процентні ставки по депозитах в національній валюті знизилися в середньому з 16% до 11,6-12%. Крім того, Національний банк України запропонував банкам ініціювати реструктуризацію кредитів своїх клієнтів, а тому наразі очікується підвищення вимог при наданні кредитів.

У період з 12 березня і до 12 травні було введено загально національний карантин в країні, а тому всі заклади громадського харчування, торгово-розважальні центри, ринки, навчальні заклади всіх рівнів були вимушені припинити свою роботу на цей період. Загалом на час карантину більшість населення країни втратила роботу, оскільки підприємства банкрутіли або просто не мали можливості платити заробітні плати [2].

Таким чином, наразі сектор банківського кредитування зазнає великих збитків, оскільки у населення немає змоги повертати кредитні заборгованості.

3.2 Шляхи покращення стану банківського кредитування в Україні

Наразі держава переживає значну кризу, яка створилася внаслідок спалаху коронавірусної інфекції. І сьогодні подолання кредитної кризи є одним із головних питань для підйому та розвитку економічного сектору держави. Цей процес повинен базуватися на системі заходів щодо грошово-кредитної та фіскальної політики країни.

Зростання безробіття та зниження заробітної плати означають різке скорочення платоспроможних позичальників і високу ймовірність невиконання вже отриманих позик, а тому владі державі необхідно сконцентрувати свою увагу на вирішенні даної проблеми. Проте це не єдині чинники, які негативно впливають на кредитну діяльність банків, до них входять[2].

- Тіньова економіка, яка призводить до значних збитків.
- Високий рівень монополізації економіки.
- Війна на сході України.
- Зростання впливу пандемії на економіку держави.

Для розвитку банківського кредитування, можна використовувати такі методи [10-26]:

- Створення більш якісних банківських послуг аби покращити їхню конкурентоспроможність.
- Збільшити контроль над встановленими банками процентними ставками.
- Залучення додаткового банківського капіталу аби частка банківського сектору зростала.

- Стимулювання комерційних банків до інвестування в інноваційні проекти.
- Збільшити капітальні ресурси державних банків, підвищити їх кількість та посилити їхню роль на фінансово-кредитному ринку в Україні.

Слід зазначити, що рівень банківського кредитування багато в чому залежить від проблем вирішення яких знаходиться поза компетенцією центрального банку. Це пов'язано з загальним станом економіки, політичною ситуацією в країні, з очікуваннями в таких показниках, як рівень інфляції, девальвації. Кредитні процеси повинні стимулюватися покращенням інвестиційного клімату, з використанням більш удосконалених умов кредитування, з впровадженням нових міжнародних інвестиційних проектів, з просуванням на ринки малого та середнього бізнесу. Державі необхідно створити такі умови банківського кредитування, які б забезпечили банківському сектору безперервний сталий розвиток.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження полягають у тому, що визначено основні області України, які потребують на сьогодні найбільше кредитування. Проведено аналіз та представлено графічно обсяги кредитування у сучасних реаліях підприємств, зосереджено увагу на необхідності детального та адекватного оцінювання рівня кредитоспроможності підприємств-позичальників.

Таким чином, у першому розділі було розглянуто актуальність необхідності аналізу процесу банківського кредитування та кредитування в цілому. Було з'ясовано, що більша частина населення країни вважає, що Райффайзен Банк Аваль, Укрсиббанк та Кредит Агриколь Банк є найкращими банками країни. Також було виявлено, що лідером серед банків у наданні кредитів є ПриватБанк, який охоплює більшу частину сектору банківського кредитування в Україні.

У другому розділі роботи було розраховано кредитоспроможність підприємства ПрАТ Укргідроенерго за методом ПАТ «УкрСиббанк» та було прийнято висновок, що підприємство може вчасно погасити заборгованість, економічні показники знаходяться у межах встановлених банком, керівництво позичальника має гарну ділову репутацію, кредитна історія бездоганна. Таким чином у висновку можна сказати, що платоспроможність підприємства ПрАТ Укргідроенерго є задовільною.

У третьому розділі роботи було розглянуто та проаналізовано загальний стан банківського кредитування. Було виявлено, що наразі країна переживає складні часи кризи, оскільки її та весь світ спіткала пандемія.

Також було наведено декілька шляхів покращення сектору банківського кредитування, основними з яких є покращення інвестиційного

клімату країни, впровадження удосконалених умов кредитування, впровадженням нових міжнародних інвестиційних проєктів, просуванням на ринок малого та середнього бізнесу, а також підвищення рівня довіри населення до банківського сектору економіки.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/>
4. Офіційний сайт Google Trends [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://trends.google.com/trends/?geo=US>
5. Офіційний сайт ПраТ «Укргідроенерго» - <https://uhe.gov.ua/>
6. Проблеми і перспективи сучасних методик бізнес-аналізу в оцінці кредитоспроможності позичальника [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2013-3_0-pages-261_266.pdf
7. Положення про кредитування юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності : постанова правління ВАТ «Державний ощадний банк України» : прийнята 26.12.2002 року № 171. – 47 с. – [Текст] / ВАТ «Державний ощадний банк України». – Офіційний текст.
8. Рогожнікова Н.В. Основні тенденції банківського кредитування в сучасних умовах фінансово-економічної кризи / Н.В. Рогожнікова // Фінансовий простір. 2015.
9. Сегментування суб'єктів підприємницької діяльності як основа оцінки їх кредитоспроможності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Znpchdtu_2013_33\(2\)_43.pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Znpchdtu_2013_33(2)_43.pdf)

10. Інтернет ресурс SMIDA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <https://smida.gov.ua/db/participant/20588716>
11. Vieira, P.C., Matvieieva, Yu., Myroshnychenko, Iu. (2017). Environmental Consciousness among Graduation Students: Comparing Ukraine with Portugal. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 51-57. DOI: 10.21272/sec.1(3).51-57.2017
12. Kleinschmidt, H. (2017). Labor Movements, Mainly in Eastern Europe. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 45-50. DOI: 10.21272/sec.1(3).45-50.2017
13. Salihaj, T., Pryimenko, S. (2017). Modification of the International Energy Agency Model (the IEA Model of Short-term Energy Security) for Assessing the Energy Security of Ukraine. *SocioEconomic Challenges*, 1(4), 95-103. DOI: 10.21272/sec.1(4).95-103.2017
14. Pavlyk, V. (2020). Institutional Determinants Of Assessing Energy Efficiency Gaps In The National Economy. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 122-128. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).122-128.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).122-128.2020).
15. N. S. M. Ahmad, Mr. R. Ah. A. Atniesha. (2018). The Pecking Order Theory and Start-up Financing of Small and Medium Enterprises: Insight into Available Literature in the Libyan Context. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(4), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.2\(4\).5-12.2018](http://doi.org/10.21272/fmir.2(4).5-12.2018)
16. Musa H., Musova Z., Sliacky P. (2017). Financial Support to Small and Medium-Sized Enterprises in Slovakia. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 1(4), 47-52. DOI: 10.21272/fmir.1(4).47-52.2017
17. Singh, S.N. (2019). Impact of Value Added Tax on Business Enterprises: A Case of Mettu Town. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 3(4), 62-73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(4\).62-73.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(4).62-73.2019).
18. Bonamigo, A., Mendes, D. (2019). Value Co-creation and Leadership: An Analysis Based on the Business Ecosystem Concept. *Business Ethics and Leadership*, 3(4), 66-73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(4\).66-73.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(4).66-73.2019)

- 19.Jafarzadeh, E., He, Shuquan (2019). The Impact of Income Inequality on the Economic Growth of Iran: An Empirical Analysis. *Business Ethics and Leadership*, 3(2), 53-62. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(2\).53-62.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(2).53-62.2019)
- 20.Singh, S. N. (2019). Business Inefficiencies and Youth Unemployment in Ethiopia: A Case Study of Mettu Town. *Business Ethics and Leadership*, 3(2), 93-106. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(2\).93-106.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(2).93-106.2019)
- 21.Mercado, M.P.S.R., Vargas-Hernández, J.G. (2019). Analysis of the Determinants of Social Capital in Organizations. *Business Ethics and Leadership*, 3(1), 124-133. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(1\).124-133.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(1).124-133.2019)
- 22.Nagy, Z. B., Kiss, L. B. (2018). The Examination of Appearance of Income Inequality in Scientific Databases with Content Analysis. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 35-45. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).35-45.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).35-45.2018)
- 23.Popoola, M. A., Brimah, A. N., Gbadeyan, R. A. (2018). Entrepreneurship Practice: As a Means of Poverty Reduction in Southwestern Nigeria. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 83-88. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).83-88.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).83-88.2018)
- 24.Akpoviroro, K. S., Olalekan, A., Alhaji, S. A. (2018). Moderating Influence of Strategic Human Resources Management Practices on Small-Medium Firm Performance. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 99-107. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).99-107.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).99-107.2018)
- 25.Hossain, J., Jahangir, N., Nur-Al-Ahad, Md. (2018). A Study on Female Entrepreneurs in Malaysia. *Business Ethics and Leadership*, 2(3), 67-73. DOI: 10.21272/bel.2(3).67-73.2018
- 26.Vynnychenko, N., Majewska, U. (2017). Evaluation of business ethics for the formation of public finance. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 40-45. Doi: 10.21272/bel.2017.1-05

Додаток А
Рейтинг регіонів України за популярністю запиту «кредит»

Місце у рейтингу	Область	Набрана кількість балів
1	Миколаївська	100
2	Дніпропетровська	96
3	Кіровоградська	91
4	Херсонська	91
5	Житомирська	86
6	Київська	84
7	Черкаська	83
8	Запорізька	82
9	Чернігівська	80
10	м. Київ	80
11	Хмельницька	79
12	Полтавська	78
13	Вінницька	77
14	Сумська	75
15	Одеська	75
16	Харківська	68
17	Львівська	65
18	Чернівецька	65
19	Волинська	62
20	Рівненська	60
21	Івано-Франківська	59
22	Закарпатська	58
23	Донецька	52
24	Тернопільська	50
25	Луганська	35

Загальноприйняті етапи кредитування

<p style="text-align: center;">Етап перший</p> <p>позичальник подає заяву до банку. Форма заяви визначається банком. На цьому етапі визначаються сильні та слабкі сторони позичальника та кредитора. Окрім заяви також потрібно подати деякий перелік документів – це копії документів, які підтверджують правоздатність юридичної особи, копію статуту підприємства, копії ліцензії, копії контрактів, угод та документів, які стосуються кредиту.</p>
<p style="text-align: center;">Другий етап</p> <p>На даному етапі банк вивчає кредитоспроможність клієнта. Для аналізу кредитодавець може використовувати дані які надав сам позичальник та матеріали , що знаходяться в архіві та базі даних самого банку.</p>
<p style="text-align: center;">Третій етап</p> <p>Передбачає створення умов кредитування та укладання кредитного договору.</p>
<p style="text-align: center;">Четвертий етап</p> <p>На ньому відбувається процес надання кредиту та контроль за виконанням умов кредитного договору.</p>
<p style="text-align: center;">П'ятий етап</p> <p>Передбачає повернення кредиту та сплату відсотків по ньому.</p>

Додаток Б

Активи	2018
Необоротні активи	
Нематеріальні активи	82102
Первісна вартість	121524
Накопичена амортизація	-39422
Незавершині капітальні інвестиції	8684009
Основні засоби	20536191
Первісна вартість	24977849
Знос	-4441658
Інші фінансові інвестиції	49108
Довгострокова дебіторська заборгованість	298896
Інші необоротні активи	11027
Усього	29661333
Оборотні активи	
Запаси	117097
Виробничі запаси	116539
Товари	558
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1061179
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	
за виданими авансами	1229744
з бюджетом	3641
з нарахованих доходів	8466
Інша поточна дебіторська заборгованість	6723
Поточні фінансові інвестиції	349873
Грошові кошти та їх еквіваленти	721767
готівка	10
рахунки в банках	721757
Витрати майбутніх періодів	1705
Інші оборотні активи	405571
Усього	3905766
Баланс	33567099

Додаток Б

Пасиви	2019
Власний капітал	
Пайовий капітал (зареєстрований)	1118553
Додатковий капітал	6538202
Резервний капітал	155
Нерозподілений прибуток	18203874
Усього	25855325
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	
Відстрочені податкові зобов'язання	368475
Пенсійні зобов'язання	163133
Довгострокові кредити банків	3385418
Інші довгострокові зобов'язання	499457
Довгострокові забезпечення	7930
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	7930
Цільове фінансування	28098
Усього	4452511
Поточні зобов'язання і забезпечення	
Поточна кредиторська заборгованість за:	
Довгостроковими зобов'язаннями	572738
товари, роботи, послуги	2118513
розрахунками з бюджетом	49659
у тому числі з податку на прибуток	11051
Розрахунками зі страхування	235
розрахунками з оплати праці	1415
за одержаними авансами	24760
Поточні забезпечення	88828
Доходи майбутніх періодів	2289
Інші поточні зобов'язання	337826
Усього	3259263
Баланс	33567009